

Motion till riksdagen

1985/86: Jo253

Sven Eric Lorentzon (m)

Utredning av verksamheten för rådgivning till jordbrukare

I proposition 1985/86: 74 kap. 4 tar föredragande statsrådet upp rådgivning-
en i jordbruket. Vikten av rådgivning om produktionsmetoder som innebär
ökat hänsynstagande till miljöskydds- och naturvårdshänsyn betonas. Till
detta fordras enligt föredraganden ytterligare resurser till lantbruksnäm-
nerna. Finansieringen av denna rådgivning föreslås ske med medel som
flyter in genom miljöavgiften på bekämpningsmedel och handelsgödsel,
vilket innebär att jordbrukarna får betala såväl det i propositionen föreslag-
na forskningsprogrammet som kostnaderna för information och rådgiv-
ning.

Det är intressant att se hur jordbruksrådgivningen utvecklats under
senare årtionden. Från att ha varit en jordbrukets egen angelägenhet med
stort inflytande av näringen har den utvecklats till att bli en samhällets
angelägenhet. Nu senast har kostnaderna återigen börjat att överföras på
näringsen, medan utformningen av rådgivningen är kvar hos samhället.
Detta måste anses otillfredsställande. 1984 beräknas jordbrukets rådgiv-
ningskostnader ha varit 1,3 miljarder kronor och kommer troligen 1985 att
ha varit omkring 1,5 miljarder kronor, vilket är nära 500 kr. per ha. En
ytterligare arealminskning medför ytterligare kostnadshöjningar. Ett färre
antal – men ytterligt specialiserade – yrkesutövare kommer att ställa
stora krav på rådgivning samtidigt som, om man skall betala denna, också
kommer att ställa krav på inflytande över utformningen.

Svenskt jordbruk har sedan efterkrigstiden genomgått en stark utveck-
ling och är i dag ett av världens effektivaste både i vad gäller produktion
och kvalitet. Denna utveckling kommer att fortgå och ställa ytterligare
krav på kunskap hos jordbrukarna. Problemen med en än mera specialise-
rad växtodling, ökad produktion inom animalieproduktion och ökad an-
vändning av modern teknik måste uppmärksammas. Den debatt om livs-
medelskvalitet som pågår liksom frågorna kring alternativa odlingsformer
kan innebära stora omställningsproblem för jordbruket och kräva en mera
företagsinriktad utbildning och rådgivning. Den ekonomiska rådgivningen
kommer att få ökad betydelse.

Jordbrukets grundläggande utbildning sker i dag på jordbruksskolorna.
Utbildningen är dyrbar och fordrar stora investeringar i mark, byggnader
och utrustning. Det stora biologiska, ekologiska och tekniska kunnande
och den kompetens som finns inom den aktiva lantbrukarkåren utnyttjas
dåligt och måste kunna förbättras.

De hårda krav samhället kommer att ställa inte minst inom miljö- och kvalitetsområdena innebär vidareutbildning av de aktiva jordbrukarna. Dessa har en mycket varierande utbildning och kunskapsnivå, vilket innebär att denna utbildning måste i högre grad än nu vara individuell och företagsinriktad.

Som tidigare nämnts är jordbrukets rådgivning mycket dyrbar men också mycket splittrad. De forskningsresultat och den rådgivning som jordbrukaren behöver når honom nu via flera kanaler. Lantbruksstyrelsen är genom sina regionala organ lantbruksnämnderna ansvarig för den statliga rådgivningen. Hushållningssällskapen har under senare år ökat sin rådgivning och riktar främst in denna mot det enskilda företaget. Därtill kommer ett antal kooperativa och enskilda företag som i sin kommersiella verksamhet också bedriver någon form av rådgivning. Av ekonomiska skäl avgiftsfinansierar staten alltmer av sin rådgivning. De övriga rådgivarna har alltid tvingats ta betalt för sina tjänster. Den totala kostnaden för all rådgivning kommer att belasta näringen och dess utövare jordbrukaren och på sikt även konsumenten. I en vikande näring med låg lönsamhet är detta ohållbart.

En möjlighet att förbilliga men samtidigt effektivisera rådgivningen kan vara att inom t. ex. ett län bilda någon form av "lantbrukscentra". Detta skulle med fördel kunna byggas upp kring någon utbildningsanstalt, t. ex. lantbruksskola. Stat, landsting, skola och näringsliv skulle här kunna bilda en enhet som skulle stå till förfogande för skolans och lantbruksnäringens utbildningsbehov. Till dessa centra kan man förlägga den rådgivningsverksamhet som berör produktionen samt lokalt forsknings-, försöks- och utvecklingsarbete.

Den nära kontakt som ett sådant centra skulle få med näringen skulle också verka stimulerande och mera konkretiserande på utbildningen.

Diskussionen om den framtida rådgivningen förs nu inom olika organisationer. Det är nu tid att mera aktivt sammanföra dessa tankar och diskussioner. Staten bör ta initiativ att tillsammans med representanter för näringen, utbildningen, forskningen och rådgivningen starta en utredning som ser över lantbrukets rådgivning och hur denna bäst skall organiseras.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att rådgivningen till jordbruket blir föremål för utredning.

Stockholm den 27 januari 1986

Sven Eric Lorentzon (m)